

Edwin Klessa

25 lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance

Fides: Biuletyn Bibliotek Kościelnych 1-2 (24-25), 66-73

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EDWIN KLESSA¹

25 LAT BIBLIOTEKI PARAFIALNEJ W TRZCIANCE²

Początki działalności Biblioteki Parafialnej w Trzciance to przełom roku 1982/1983, wtedy kilkuosobowa grupa zajęła się segregacją i skatalogowaniem 1200. książek znajdujących się na plebanii parafii pw. św. Jana Chrzyciela w Trzciance. Fachowej pomocy osobom, które nigdy bibliotekarzami nie były, udzieliła Dyrekcja i pracownicy Biblioteki Publicznej w Trzciance. Ówczesny proboszcz ks. Czesław Hałgas MS udostępnił nam pomieszczenie w Domu Parafialnym i w dniu 20 kwietnia 1983r. Biblioteka Parafialna w Trzciance została uroczystie otwarta i poświęcona przez śp. ks. Biskupa Wilhelma Plutę. Z dziewięcioosobowego zespołu tworzącego wtedy Bibliotekę Parafialną część osób nadal aktywnie uczestniczy w jej funkcjonowaniu. Są to: Janina Brzozowska, Krystyna Kowalska, Zdzisław Kowalski i autor tego sprawozdania. Oprócz tych osób pierwszy zespół biblioteczny tworzyli również: Irena Krawiec, Amelia Pużyńska, Halina Żegalska, Barbara i Adam Żylińscy. Ze smutkiem wspominamy tych, którzy już od nas odeszli na zawsze: śp. Irenę Krawiec, Annę Łaszkiwicz oraz Barbarę i Adama Żylińskich.

Przez minione 25 lat wiele osób angażowało się w działalność Biblioteki Parafialnej. Nie sposób ich wszystkich wymienić. Oprócz nazwisk wspomnianych wyżej w skład aktualnego zespołu biblio-

¹ Biblioteka Parafialna w Trzciance.

² Sprawozdanie z działalności Biblioteki wygłoszone na symposium zorganizowanym z okazji jubileuszu 25-lecia Biblioteki Parafialnej w Trzciance.

tecznego wchodzą: Stanisława Pater, Elżbieta Panert Mumot, Jerzy Pobiaryn, Czesław Rogosz, Józef Rzepecki, Albina Szczudło, Lucyna Szilke, Jadwiga Witkowska i Marian Żmudziński. Ponadto zwłaszcza z okazji organizowanych konkursów twórczości artystycznej zawsze możemy liczyć na pomoc Elżbiety Wasyłyk, Marianna Boczkowskiego i wielu innych osób.

Dwadzieścia pięć lat istnienia naszej Biblioteki, to okres różnorodnej działalności w dziedzinie kultury chrześcijańskiej. W I półroczu każdego roku organizowane są Tygodnie Kultury Chrześcijańskiej (TKCh), które swoim programem obejmują prelekcje, spotkania autorskie, wystawy, filmy, koncerty, spektakle teatralne i konkursy. Można tu przykładowo wymienić kilka znanych osób zapraszanych na spotkania. Byli to m.in. poeta i reżyser filmowy Tadeusz Szyma z Krakowa, poeci Ewa Najwer i Andrzej Sikorski z Poznania, piosenkarze z Warszawy Ewa Błoch i Piotr Szczepanik, były wicepremier prof. Paweł Łączkowski zaproszony w czasie pełnienia tej funkcji, hinduski historyk – Peter Raina z Berlina – autor około 50. książek z najnowszej historii Polski. Gościliśmy także Roberta Teckiego – dziennikarza i publicystę, specjalistę od zagrożeń, autora Encyklopedii New Age, Grzegorza Górnego – redaktora naczelnego „Frondy” oraz dr Antoniego Dudka – historyka i doradcę prezesa Instytutu Pamięci Narodowej.

Do stałych punktów TKCh należy Konkurs Twórczości Artystycznej o Motywach Religijnych, który angażuje wielu uczestników. Co roku na konkurs zgłaszanych jest od 80. do 350. prac wykonanych w różnej technice: rzeźba, malarstwo, malarstwo na szkle, intarsja, witraże, lalkarstwo, gobeliny, rysunek, linoryt, poezja, fotografia itd. Wystawa prac artystycznych cieszy się dużym powodzeniem; jury dokonuje oceny tych prac, a na spotkaniu z ks. Biskupem twórcom wręczane są nagrody książkowe.

Oprócz wystaw prac artystycznych twórców trzcianeckich organizowane były wystawy innych uznanych artystów, rzeźbiarzy, malarzy i kolekcjonerów. Niezatarcie wrażenie pozostawiła wystawa kilkudziesięciu dużych rzeźb wykonanych w drewnie przez polskiego, emigracyjnego rzeźbiarza Józefa Pyrza zamieszkałego od początków lat osiemdziesiątych w Paryżu. Rzeźby nawiązujące do tematyki starotestamentowej prezentowane były w 2000 r. w Trzciance w kilku miejscach: w Muzeum Ziemi Nadnoteckiej im.

Wiktor Stachowiaka, w Urzędzie Miasta, w kościele pw. św. Jana Chrzciciela oraz w kaplicy parafii pw. MB Saletyńskiej, gdzie dwie z tych rzeźb pozostały na stałe.

Ponadto organizowane były wystawy:

- historia parafii pw. św. Jana Chrzciciela w Trzciance,
- filatelistyczna ze zbiorów trzcianeckich i pilskich kolekcjonerów,
- ekslibrisów o motywach religijnych ze zbiorów Tadeusza Łaskiewicza z Poznania,
- „Jan Paweł II w medalierstwie” – Wiesława Wosika z Wrocławia,
- obrazów malowanych ustami Jerzego Omelczuka z Poznania,
- ornatów XVII w. ze zbiorów Muzeum Archidiecezji Gnieźnieńskiej,
- „Sacrum w malarstwie” – Eugeniusza Repczyńskiego z Piły,
- obrazów prof. Kazimierza Rocheckiego z Torunia,
- „Zaginiony klasztor” historia zakonów cysterskich prof. Andrzeja Wyrwy z Poznania,
- „Mistyczny kolor witraży” – Krzysztofa Mazurkiewicza z Koszalina,
- „Graficzne opłatki” – Marka Sobocińskiego z Krzyżowej,
- „Księga labiryntów – notatki z podróży mistycznych” – Józefa Stolorza z Włocławka,
- „Z ziemi” – rzeźby prof. Zofii Dąbrowskiej z Torunia.

Organizowaliśmy również autorskie wystawy trzcianeckich twórców: obrazy Elżbiety Wasyłyk i Jana Pawlaka oraz obrazy wykonane techniką intarsji Tadeusza Fijała.

Organizowane były także projekcje filmowe, spektakle teatralne, koncerty organowe, dziecięce przeglądy piosenek i sztuk teatralnych, wystawy książek o różnej tematyce, a także koncerty chórów z Trzcianki, Białej, Piły, Czarnkowa i Poznania.

Zespół biblioteczny od 1983 r. redaguje kalendarz parafialny, który co roku podczas kolędy pozostawiany jest w każdej rodzinie. Taka forma informowania wiernych o planowanych wydarzeniach religijnych roku, o wspólnotach działających przy Parafii i o aktualnym składzie osobowym duszpasterzy, przyjęta została również przez parafię pw. Matki Bożej Saletyńskiej.

Biblioteka Parafialna prowadzi też działalność wydawniczą. Wydana została widokówka kościoła parafialnego, a także następujące pozycje:

- 1993 r. – „X lat Biblioteki Parafialnej w Trzciance”,
- 1994 r. – „Biuletyn Informacyjny Biblioteki Parafialnej w Trzciance”,
- 1995 r. – „Z dziejów Parafii w Trzciance” autorstwa Marcina Hlebionka,
- 1996 r. – „Źródła do dziejów Parafii w Trzciance” zebrane przez Marcina Hlebionka,
- 2000 r. – „Apostoł Pięknej Pani z La Salette” – biograficzna książka o pierwszym, powojennym, saletyńskim proboszczu w Trzciance ks. dr Tadeuszu Ptaku, napisana przez historyka Zgromadzenia Księża Misjonarzy Saletynów ks. Piotra Jemioła MS z Krakowa,
- 2002 r. – „Pielgrzymka Biblioteki Parafialnej w Trzciance szlakiem saletyńskich parafii w dniach 07-13.07.2002,
- 2004 r. – „XX – lecie Biblioteki Parafialnej w Trzciance”,
- 2004 r. – „Moje rodzinne strony na Kresach Wschodnich” autorstwa Tadeusza Bosiackiego,
- 2007 r. – „Kształt obecności” – tomik poezji Elżbiety Wasyłyk.

Zespół Biblioteki Parafialnej prowadził do 2003 r. także Księgarnię Parafialną. Uzyskiwana ze sprzedaży marża w pełni przeznaczona była na zakup książek i środków audiowizualnych do Biblioteki, a także na częściowe pokrycie kosztów związanych z organizowaniem TKCh. Od 1 czerwca 2003 r. funkcję tej księgarni przejęła profesjonalnie prowadzona Księgarnia Wydawnictwa La Salette z Krakowa

W 1987 r. Biblioteka utworzyła Koło Towarzystwa Przyjaciół KUL, które od lat wspiera tę uczelnię. Aktualnie Koło liczy około 35 członków.

Jednak podstawową działalnością Zespołu Bibliotecznego jest prowadzenie samej Biblioteki. Obecnie nasza Biblioteka posiada ponad 12.000 książek, około 30 tytułów prasy, prawie 700 filmów video, 400 taśm magnetofonowych, 260 płyt kompaktowych oraz 40 DVD. Wszystkie książki oprawiane są przy pomocy elektrycznej

zgrzewarki w przezroczystą folię. W każdym woluminie wklejony jest ekslibris Biblioteki zaprojektowany w 1987 r. przy okazji prezentowanej w ramach TKCh wystawy ekslibrisów o motywach religijnych. Księgozbiór Biblioteki skatalogowany jest w programie komputerowym MAK. Książki są ułożone według Uniwersalnej Klasyfikacji Dziesiętnej (UKD). Główne działy w Bibliotece to: religia, beletrystyka, historia, filozofia. Jest również dział regionalny (Trzcianka i okolice), dział ogólny: encyklopedie, leksykony, słowniki i katalogi, a także dział dla dzieci. Do ciekawostek bibliofilskich należy zaliczyć kilkadziesiąt książek wydanych przez polskie ośrodki emigracyjne na Zachodzie (wydawnictw paryskich: Libella, Instytut Literacki i Edition du Dialogue oraz londyńskich: Polonia i Veritas). Biblioteka w swoich zbiorach posiada około 500 pozycji „podziemnych” z czasów, gdy w Trzciance w latach 80-tych istniała tzw. „Biblioteka Latająca” i gdy za druk oraz kolportaż tych książek zapadały wyroki więzienia lub wysokich kar pieniężnych.

Biblioteka utrzymuje kontakty z kilkudziesięcioma wydawnictwami katolickimi, a jej przedstawiciele brali udział we wszystkich 14. Targach Wydawców Katolickich w Warszawie.

Gromadzona w Bibliotece prasa udostępniana jest na miejscu w czytelni lub wypożyczana do domu.

W Bibliotece czynna jest również – na bardzo dogodnych warunkach – wypożyczalnia filmów video, taśm magnetofonowych oraz płyt CD i DVD. Wypożyczalnia działa w ramach ogólnopolskiego Klubu Edukacja 2000, który powstał w Warszawie przy Katolickim Stowarzyszeniu Filmowców. Zlokalizowany w Bibliotece Parafialnej w Trzciance oddział tego klubu zarejestrowany został na 9. pozycji spośród kilkuset oddziałów w całej Polsce.

Biblioteka czuwa też nad wysyłaniem do wyznaczonych bibliotek tzw. „egzemplarzy obowiązkowych” wszystkich pozycji wydawanych nie tylko przez siebie, ale także przez obydwie trzcieńskie parafie. Skrupulatnie zbiera i przesyła wychodzące czasopisma parafialne, cotygodniowe biuletyny, plakaty i druki ulotne.

Biblioteka Parafialna jest współzałożycielem i członkiem Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES od początku jej istnienia. Aktualnie FIDES zrzesza około 90 dużych i uznanych bibliotek zakonnych, seminaryjnych i uczelnianych. Wykorzystując swoje skromne możliwości nasza Biblioteka starała się angażować w działalność Federa-

cji FIDES m.in. poprzez nieodpłatne wydrukowanie plakatu FIDES dla wszystkich zrzeszonych w Federacji Bibliotek, uczestnictwo w pracach Zarządu FIDES w latach 1998-2001, zorganizowanie wyjazdowego posiedzenia Zarządu FIDES w Trzciance oraz współudział w redagowaniu Biuletynu Bibliotek Kościelnych FIDES.

Biblioteka Parafialna stosuje wypożyczenia międzybiblioteczne. Dzięki kontaktom nawiązanym w ramach Federacji FIDES wielokrotnie już korzystaliśmy z księgozbiorów: Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Papieskiej Akademii Teologicznej z Krakowa, Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Kaliszu. Wyrażamy wdzięczność tym Bibliotekom za udostępnianie poszukiwanych pozycji zwłaszcza przez osoby studiujące.

Współpraca pomiędzy bibliotekami FIDES przejawia się również w przekazywaniu naszej Bibliotece swoich dubletów. Należą się wyrazy podziękowania za setki pozycji otrzymanych z Biblioteki Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Biblioteki Księży Misjonarzy z Krakowa, Biblioteki Papieskiego Fakultetu Teologicznego z Wrocławia oraz Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego w Elblągu, Kaliszu, Katowicach, Koszalinie, Łądzie, Legnicy i Paradyżu.

W 2001 r. Biblioteka Parafialna w Trzciance brała udział w sympozjum na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim zatytułowanym „Biblioteki parafialne i klasztorne”. Organizator sympozjum Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych zwrócił się z prośbą o przygotowanie i wygłoszenie referatu nt. działalności naszej Biblioteki. Referat wraz z innymi materiałami z sympozjum został wydrukowany w 77. tomie półrocznika „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”.

Sami również zorganizowaliśmy sympozjum w 2003 r. z okazji 20-lecia naszej Biblioteki.

Biblioteka Parafialna w Trzciance posiada własną stronę internetową, na której przedstawiona jest historia Biblioteki, pełna statystyka oraz oferta, z jaką Biblioteka wychodzi do osób indywidualnych, a także do innych placówek kulturalnych w mieście. Na stronie internetowej umieszczony jest również katalog książek znajdujących się w Bibliotece.

W swojej działalności, a zwłaszcza przy organizowaniu TKCh, Biblioteka Parafialna współpracuje ze szkołami, Trzcianeckim Do-

mem Kultury, Młodzieżowym Domem Kultury, Muzeum Ziemi Nadnoteckiej oraz Biblioteką Publiczną.

W realizację programu Biblioteki Parafialnej zaangażowanych jest obecnie kilkanaście osób, które bez żadnego wynagrodzenia, każda według swoich zdolności, umiejętności i czasu, jakim dysponuje, zaangażowana jest w promowanie kultury chrześcijańskiej.

Wieloletnie wspólne działanie Zespołu Bibliotecznego wytworzyło rodzinną atmosferę, która przejawia się we wzajemnej pomocy, w spotkaniach opłatkowych, rocznicowych, imieninowych i wspólnych dorocznych wycieczkach – pielgrzymkach. Od wielu już lat, z reguły z aktualnym księdzem proboszczem parafii pw. św. Jana Chrzciciela odbywają się wspólne kilkudniowe wyjazdy w różne regiony Polski, natomiast w ostatnich latach Zespół Biblioteczny brał udział w następujących wyjazdach zagranicznych:

- 2001 r. – Litwa, Białoruś i Rosja,
- 2002 r. – Słowacja,
- 2003 r. – Niemcy, Francja, Belgia i Luksemburg,
- 2004 r. – Chorwacja, Bośnia i Hercegowina,
- 2005 r. – Ukraina,
- 2007 r. – Bułgaria i Grecja.

Wszystkie te pielgrzymki organizowane są własnymi samochodami, w spartańskich warunkach, ze śpiworami i po minimalnych kosztach, aby każdego stać było na wzięcie w nich udziału.

Współpraca Biblioteki z ośrodkami zagranicznymi rozpoczęła się już w połowie lat 80-tych. Zaczęło się od kontaktów z Instytutem Literackim w Paryżu Jerzego Giedroycia, w efekcie których Biblioteka wzbogaciła się o kilkunastoletni zbiór miesięcznika „Kultury” paryskiej. Natomiast kontakty z Polską Misją Katolicką w Paryżu zaowocowały stałym 20-letnim już gratisowym abonamentem tygodnika „Głos Katolicki”. W 2003 r. gościliśmy panią Magdalенę Krivankovą z Chrenowca (Słowacja), która planując odtworzenie przedwojennej biblioteki parafialnej w Chrenowcu chciała skorzystać z naszych doświadczeń w tworzeniu i prowadzeniu biblioteki. Z kolei kontakty z Białorusią przyniosły w efekcie współpracę z p. Aleksandrem Siemionowem z Lidy aktywnie działającym w tamtejszej Polsce, którego wspieramy m. in. prasą i książkami.

Przedstawiając działalność Biblioteki Parafialnej w Trzciance należy podkreślić sprzyjającą atmosferę, jaka wokół niej tworzona jest przez aktualnego księdza proboszcza i pracujących w Parafii duszpasterzy. Przez 25 lat istnienia Biblioteki naszym działaniom patronowało kolejno 7. księży proboszczów.

Należy przy tej okazji wspomnieć również o roli sponsorów wspomagających działalność kulturalną naszej Biblioteki. Nie sposób wymienić wszystkich indywidualnych dobrodziejów i wszystkie instytucje, bez których nie byłby możliwy do zrealizowania podjęty przez Bibliotekę zakres działania. Wypada jednak wymienić kilka życzliwych instytucji i osób wspomagających nas już od wielu lat: Urząd Miejski w Trzciance, Spółkę LUBMOR., Restaurację „Złoty Róg” p. Danuty Czupak, Zakład Rzeźnicko-Wędliniarski p. Zbigniewa Paszko, p. Zbigniewa Wełnica z Piekarni WEMAR, Drukarnię „Arcan” p. Lucjana Rutkowskiego, SAF Polska, firmę INWEST p. Krzysztofa Dworzańskiego, Sklep Spożywczy i Cukiernię p. Jolanty Breitenbach, firmę ZOBAL p. Krzysztofa Zakrzewskiego, Hurtownię Spożywczą „Astra” Witkowska & Krakowiak, sklep p. Marka Pogiela.

Szczególne podziękowania pragniemy złożyć na ręce Dyrektorów Szkół, Biblioteki Publicznej, Muzeum i Domów Kultury, z którymi od wielu już lat stale współpracujemy.

Podsumowując całe 25-letnie działalności Biblioteki należy podkreślić, że dzięki zaangażowaniu dziesiątek wolontariuszy istnieje w naszym mieście kolejna placówka, która ubogaca swoją ofertą życie kulturalne. Należy tylko wyrazić nadzieję, że nie zabraknie ani ludzi, ani ich zapału i wytrwałości, aby dzieło to kontynuować i rozwijać.